

Anonimizirana različica

Prevod

C-536/23 – 1

Zadeva C-536/23

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

22. avgust 2023

Predložitveno sodišče:

Landgericht München I (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

18. julij 2023

Tožeča stranka in pritožnica:

Bundesrepublik Deutschland

Tožena stranka in nasprotna stranka v pritožbenem postopku:

Mutua Madrileña Automovilista

[...] (ni prevedeno)

v sporu

Bundesrepublik Deutschland [...] (ni prevedeno)

– tožeča stranka in pritožnica –

[...] (ni prevedeno) proti

Mutua Madrileña Automovilista [...] (ni prevedeno)

– tožena stranka in nasprotna stranka v pritožbenem postopku –

[...] (ni prevedeno) zaradi plačila terjatve

je Landgericht München I (deželno sodišče v Münchnu I, Nemčija) [...] (ni prevedeno) sprejelo ta

sklep:

1. Postopek se prekine.
2. Sodišču Evropske unije se predloži naslednje vprašanje za predhodno odločanje:

Ali je treba člen 13(2) Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah v povezavi s členom 11(1)(b) te uredbe razlagati tako, da tudi država članica Evropske unije kot delodajalka, ki je še naprej izplačevala plačo svoji javni uslužbenki v obdobju, ko je bila ta zaradi prometne nesreče (začasno) nezmožna za delo, in na katero so prešle terjatve te javne uslužbenke do zavarovalnice s sedežem v drugi državi članici, pri kateri je bilo sklenjeno zavarovanje avtomobilske odgovornosti za vozilo, ki je bilo udeleženo v tej nesreči, lahko kot „oškodovanka“ v smislu navedene določbe toži to zavarovalnico pred sodiščem v državi stalnega prebivališča delovno nezmožne javne uslužbenke, če je taka neposredna tožba dopustna?

Obrazložitev:

I)

Tožeča stranka in pritožnica (v nadaljevanju: tožeča stranka) kot javna delodajalka javne uslužbenke, ki je utrpela škodo pri prometni nesreči, zoper toženo stranko in nasprotno stranko v pritožbenem postopku (v nadaljevanju: tožena stranka) kot zavarovalnico, pri kateri je zavarovana odgovornost za vozilo druge osebe, udeležene v nesreči, uveljavlja odškodninski zahtevek na podlagi subrogacije.

Javna uslužbenka ima stalno prebivališče v Münchnu in je kot zvezna javna uslužbenka zaposlena na münchenski izpostavi Deutsches Patent- und Markenamt (nemški urad za patente in znamke, Nemčija). Nemški urad za patente in znamke je višji zvezni organ.

Javna uslužbenka je imela 8. marca 2020 prometno nesrečo, med dopustniškim potovanjem na Mallorci, ko se je peljala s kolesom in je trčila v najeto vozilo, odgovornost za katero je bila zavarovana pri toženi stranki in ki ga je vozil nemški voznik s stalnim prebivališčem v Franciji. Zaradi poškodb, ki jih je utrpela pri nesreči, je bila od 8. marca 2020 do 16. marca 2020 nezmožna za delo.

Tožeča stranka kot javna delodajalka ji je v obdobju nezmožnosti za delo še naprej izplačevala plačo v višini 1432,77 EUR in je z dopisom z dne 25. januarja 2021 pri pooblaščenem zavarovalnici za obravnavanje odškodninskih zahtevkov tožene stranke v Nemčiji, družbi APRIL Financial Services AG, uveljavljala zahtevek za vračilo neprekinjeno izplačane plače. Ta je plačilo zavrnila, kar je obrazložila s tem, da je nesrečo povzročila javna uslužbenka.

Nato je tožeča stranka pred Amtsgericht München (okrajno sodišče v Münchnu, Nemčija) vložila tožbo za plačilo 1432,77 EUR [...] (ni prevedeno). Tožena stranka je zahtevek prerekala in poleg tega ugovarjala mednarodni pristojnosti sodišča, pri katerem je bila vložena tožba. Nato je Amtsgericht München (okrajno sodišče v Münchnu) s sodbo z dne 16. februarja 2022 zaradi neobstoja mednarodne pristojnosti zavrnilo tožbo in v zvezi s tem navedlo, da se tožeča stranka ne more sklicevati na pristojnost na podlagi člena 11(1)(b), člena 13(2) Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (v nadaljevanju: Uredba št. 1215/2012), ker je treba to določbo kot določbo o izjemi razlagati ozko in tožeča stranka kot država v okviru preizkusa potrebnosti varstva, ki temelji na abstraktni tipizaciji, ne potrebuje posebnega varstva teh določb, zlasti ker ima na primer v okviru pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja tudi funkcijo nosilke socialnega zavarovanja. [...] (ni prevedeno) (navedbe v zvezi z nacionalnim postopkom)

Tožeča stranka [...] (ni prevedeno) je zoper to sodbo [...] (ni prevedeno) vložila pritožbo [...] (ni prevedeno) (navedbe v zvezi z nacionalnim postopkom).

Tožeča stranka meni, da je Amtsgericht München (okrajno sodišče v Münchnu) neupravičeno zanikalo svojo pristojnost, ker se lahko tožeča stranka na ustrezen način vsekakor sklicuje na člen 11(1)(b), člen 13(2) Uredbe št. 1215/2012. Na tožečo stranko kot delodajalko delavke, ki je bila neposredno oškodovana pri prometni nesreči, naj bi, ker ji je še naprej izplačevala plačo, na podlagi subrogacije po zakonu prešle odškodninske terjatve delavke zoper toženo stranko. S tem naj bi sodišča v državi prebivanja oškodovanke postala pristojna tudi za prevzemnico terjatev na podlagi subrogacije po zakonu. V skladu s sodno prakso Sodišča Evropske unije (zlasti sodbo z dne 20. julija 2017, C-340/16) naj namreč presoja v konkretnem posameznem primeru in razlikovanje na podlagi merila šibkosti ravno ne bi bila potrebna, ampak naj bi lahko zaradi predvidljivosti vsaka upravičenka, ki ne uveljavlja zahtevkov kot zavarovalnica ali nosilka socialnega zavarovanja, ampak kot prevzemnica terjatev na podlagi subrogacije po zakonu kot oškodovanka, vložila tožbo tudi pred sodišči v državi stalnega prebivališča oškodovanke.

Tožeča stranka predlaga, naj

se sodba Amtsgericht München (okrajno sodišče v Münchnu) [...] (ni prevedeno) na podlagi njene pritožbe razveljavi, toženi stranki pa naloži, naj ji plača 1432,77 EUR, skupaj z obrestmi v višini temeljne obrestne mere, povečane za pet odstotnih točk, ki tečejo od vložitve tožbe,

[...] (ni prevedeno) (podredni predlog)

Tožena stranka predlaga, naj

se pritožba zavrne.

Tožena stranka meni, da iz zaščitnega cilja člena 11(1)(v), člena 13 Uredbe št. 1215/2012 izhaja, da se lahko v razmerju do tožene zavarovalnice na to posebno pravico sklicuje samo stranka, ki jo je treba v institucionalnem smislu šteti za šibkejši subjekt v primerjavi z zavarovalnico – to je zavarovalnico, pri kateri je zavarovana avtomobilska odgovornost. Sodišče Evropske unije naj bi to zanikalo tako pri nosilcu socialnega zavarovanja kot tudi pri osebah, ki poklicno delujejo na področju zavarovalništva, ne glede na njihovo velikost (sodbe z dne 17. septembra 2009, C-347/08; z dne 31. januarja 2018, C-108/17; z dne 20. maja 2021, C-913/19, in z dne 21. oktobra 2021, C-393/20). Tako institucionalno podrejenost pa naj bi bilo treba zanikati tudi v primeru države članice EU kot subjekta mednarodnega prava, zlasti če – kot to velja za tožečo stranko v obravnavanem primeru – opravlja tudi storitve, ki so po svoji naravi storitve socialnega zavarovanja, in poleg tega izvaja tudi nadzor nad zavarovalnicami, ki delujejo na njenem ozemlju. Vsekakor pa naj bi moral senat, ki obravnava pritožbo, zlasti če želi glede tega odstopiti od sodne prakse OLG Koblenz (višje deželno sodišče v Koblenzu, Nemčija) z dne 15. oktobra 2012, številka zadeve 12 U 1528/11, kot pritožbeno sodišče Sodišču Evropske unije na podlagi člena 267 PDEU predložiti vprašanje o razlagi.

[...] (ni prevedeno) (navedbe v zvezi z nacionalnim postopkom)

II)

Postopek se na podlagi člena 148 ZPO (zakon o civilnem postopku) prekine, Sodišču Evropske unije pa se na podlagi člena 267, odstavek 1, točka (b), (2), Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) predloži vprašanje iz točke 2 izreka. Pritožba tožeče stranke je namreč dopustna, njena utemeljenost pa je odvisna od razlage člena 11(1)(b), člena 13(2) Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (v nadaljevanju: Uredba št. 1215/2012) oziroma od tega, ali je prvostopenjsko sodišče, pred katerim je bila vložena tožba, pristojno.

1. Pritožba tožeče stranke zoper sodbo Amtsgericht München (okrajno sodišče v Münchnu) [...] (ni prevedeno) je dopustna. [...] (ni prevedeno) (navedbe v zvezi s tem)
2. Utemeljenost pritožbe je odvisna od odgovora na vprašanje, ali je Amtsgericht München (okrajno sodišče v Münchnu) upravičeno zanikalo svojo pristojnost na podlagi člena 11(1)(b), člena 13(2) Uredbe št. 1215/2012.

2.1 Pravni okvir Unije glede tega določa:

- uvodni izjavi Uredbe št. 1215/2012:

(15) Pravila o pristojnosti bi morala biti čim bolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po

stalnem prebivališču toženca. Pri tem bi morala taka pristojnost vedno obstajati, razen v nekaterih točno opredeljenih primerih, v katerih je zaradi predmeta spora ali avtonomije strank upravičena druga navezna okoliščina. Da bi postala skupna pravila preglednejša in da ne pride do kolizije pristojnosti, je treba stalno prebivališče pravne osebe opredeliti kot avtonomen koncept.

[...]

(18) Šibkejša stranka bi morala biti v zvezi z zavarovalnimi ter potrošniškimi pogodbami in pogodbami o zaposlitvi zaščiten s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil.

- člen 11 Uredbe št. 1215/2012:

1. Zavarovalnica s sedežem v državi članici je lahko tožena:

(a) pred sodišči države članice, v kateri ima sedež;

(b) v drugi državi članici v primeru tožb, ki jih vložijo zavarovalec, zavarovanec ali upravičenec iz zavarovanja, pred sodiščem v kraju, kjer ima stalno prebivališče tožnik, ali

(c) če gre za sozavarovalnico, pred sodišči v državi članici, v kateri je začel postopek zoper vodilno zavarovalnico.

2. Za zavarovalnico, ki nima sedeža v državi članici, temveč ima v eni od držav članic podružnico, predstavništvo ali drugo poslovno enoto, se v sporih, ki izhajajo iz poslovanja podružnice, predstavništva ali poslovne enote, šteje, da ima sedež v tej državi članici.

- člen 13 Uredbe št. 1215/2012:

1. Glede zavarovanja odgovornosti je možno, če to dovoljuje pravo sodišča, zavarovalnico pozvati, da se udeleži postopka, ki ga je oškodovanec začel zoper zavarovanca.

2. Členi 10, 11 in 12 se uporabljajo za tožbe, ki jih je oškodovanec vložil neposredno zoper zavarovalnico, če so take neposredne tožbe dopustne.

- 2.2 Na podlagi člena 13(2) Uredbe št. 1215/2012 lahko oškodovanec, ki uveljavlja zahtevek neposredno zoper zavarovalnico, vloži tožbo pri enem od sodišč, ki so pristojna na podlagi členov od 10 do 12 Uredbe št. 1215/2012. Na podlagi člena 11(1)(b) Uredbe št. 1215/2012 pa je mogoče vložiti tožbo pred sodiščem v kraju, kjer ima stalno prebivališče

zavarovalec, in tako – zaradi sklicevanja v členu 13(2) Uredbe št. 1215/2012 – v kraju, kjer ima stalno prebivališče oškodovanec.

Tožeča stranka – kar med strankama ni sporno – uveljavlja neposreden odškodninski zahtevek zoper toženo stranko kot zavarovalnico, pri kateri je zavarovana odgovornost za vozilo druge osebe, udeležene v nesreči, v skladu s členom 18(1) Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti (v nadaljevanju: Uredba Rim II), v povezavi s členom 7.1(2) in členom 1.1(143) španskega Ley sobre responsabilidad civil y seguro en la circulación de vehículos a motor (v nadaljevanju: LRCSCVM) na podlagi subrogacije v skladu s členom 19 Uredbe Rim II v povezavi s členom 76 BBG (zakon o zveznih javnih uslužbencih). Tožeča stranka je namreč – kar prav tako ni sporno – javna delodajalka javne uslužbenke, ki je utrpela škodo pri nesreči, in je – kar spet ni sporno – med delovno nezmožnostjo oškodovanke zaradi nesreče tej še naprej izplačevala plačo v višini 1432,77 EUR.

2.3 Odločilno je zdaj vprašanje, ali se lahko na člen 11(1)(b), člen 13(2) Uredbe št. 1215/2012 sklicuje tudi tožeča stranka, ki je vložila tožbo na podlagi terjatev uslužbenke, ki je prvotno utrpela škodo zaradi nesreče, ki so prešle na tožečo stranko na podlagi subrogacije po zakonu.

Uredba št. 1215/2012 – kot tudi njena predhodnica, Uredba (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 (v nadaljevanju: stara različica Uredbe št. 1215/2012) – glede pravil o pristojnosti temelji na teh temeljnih preudarkih: v skladu z uvodno izjavo 15 Uredbe št. 1215/2012 morajo biti pravila o pristojnosti čim bolj predvidljiva in morajo temeljiti na načelu, da se pristojnost praviloma določa po stalnem prebivališču toženca. V skladu z uvodno izjavo 18 navedene uredbe mora biti šibkejša stranka v zvezi z zavarovalnimi ter potrošniškimi pogodbami in pogodbami o zaposlitvi zaščiten s pravili o pristojnosti, ki so za varstvo njenih pravic ugodnejša od splošnih pravil.

2.4 Sodišče Evropske unije je v zvezi s tem, kolikor je razvidno, v treh sodbah z dne 17. septembra 2009 (C-347/08), z dne 20. julija 2017 (C-3410/16) in z dne 31. januarja 2018 (C-106/17) že izoblikovalo bistvena načela, s katerimi se po eni strani upošteva varstvo šibkejše stranke, ki je cilj členov od 10 do 13 Uredbe št. 1215/2012 (oziroma enakih določb njene predhodnice, stare različice Uredbe št. 1215/2012), po drugi strani pa potrebna predvidljivost glede pristojnega sodišča:

v skladu s temi načeli vsi tisti, ki poklicno delujejo na področju zavarovalništva, kot zavarovalnica ali kot nosilec obveznega socialnega zavarovanja (sodba z dne 17. septembra 2009, C-347/08) ali pa kot poklicni prevzemnik terjatev (sodba z dne 31. januarja 2018, C-106/17), ne potrebujejo varstva in zato niso upravičeni do varstva pri izbiri *forum actoris*, ki ga zagotavljajo člen 10 in naslednji Uredbe št. 1215/2012, in sicer

ne glede na to, ali delujejo s primerljivo tržno oziroma ekonomsko močjo kot tožena zavarovalnica.

Nasprotno je treba vse tiste, ki poklicno ne delujejo na področju zavarovalništva, ampak vložijo tožbo na podlagi terjatev oškodovanca, ki nanje preidejo na primer zaradi dedovanja ali nadaljevanja izplačevanja plače, šteti za „oškodovance“ v smislu člena 13(2) Uredbe št. 1215/2012 in so upravičeni do *forum actoris* iz člena 10 in naslednjih Uredbe št. 1215/2012. Tudi to velja, ne da bi bilo treba v konkretnem posameznem primeru preveriti potrebnost varstva. Sodišče Evropske unije je v zvezi s tem navedlo (sodba z dne 20. julija 2017, C-340/16, točka 34 in naslednje):

„Poleg tega, kot je navedlo predložitveno sodišče v predložitveni odločbi, bi to, da bi se vprašanje, ali je delodajalca, ki še naprej izplačuje plačo, mogoče obravnavati kot ‚šibkejšo stranko‘, zato da bi lahko spadal pod pojem ‚oškodovanec‘ v smislu člena 11(2) Uredbe št. 44/2001, presojalo od primera do primera, povzročilo tveganje za nastanek pravne negotovosti in bi bilo v nasprotju s ciljem navedene uredbe, ki je izražen v njeni uvodni izjavi 11, in sicer da morajo biti pravila o pristojnosti čim bolj predvidljiva.

Zato je treba ugotoviti, da se na podlagi člena 11(2) Uredbe št. 44/2001 delodajalci, na katere preidejo odškodninski zahtevki njihovih delavcev, lahko sklicujejo na posebna pravila o pristojnosti iz členov od 8 do 10 te uredbe kot osebe, ki so utrpeli škodo, ne glede na svojo velikost in pravno obliko.

Tako je mogoče šteti, da je delodajalec, na katerega so prešle terjatve njegovega delavca zaradi izplačevanja plače temu delavcu v obdobju, ko ta ni bil zmožen za delo, in ki zgolj v tem svojstvu vloži tožbo na podlagi škode, ki jo je utrpel ta delavec, šibkejši od zavarovalnice, ki jo toži, in da mu torej mora biti priznana možnost za vložitev te tožbe pred sodišči države članice, v kateri je njegov sedež.

Zato delodajalec, na katerega preidejo terjatve njegovega delavca, oškodovanca v prometni nesreči, kateremu je še naprej izplačeval plačo, lahko kot ‚oškodovanec‘ toži zavarovalnico, pri kateri je zavarovano vozilo, ki je bilo udeleženo v tej prometni nesreči, pred sodišči države članice, v kateri je njegov sedež, če so take neposredne tožbe dopustne.

[...]

Iz vseh zgornjih preudarkov izhaja, da je treba člen 9(1)(b) Uredbe št. 44/2001 v povezavi s členom 11(2) te uredbe razlagati tako, da delodajalec s sedežem v prvi državi članici, ki je izplačeval plačo svojemu delavcu v obdobju, ko je bil ta odsoten po prometni nesreči, in na katerega so prešle terjatve tega delavca do zavarovalnice s sedežem

v drugi državi članici, pri kateri je bilo sklenjeno zavarovanje civilne odgovornosti za vozilo, ki je bilo udeleženo v tej nesreči, lahko kot 'oškodovanec' v smislu zadnjenavedene določbe toži to zavarovalnico pred sodišči prve države članice, če so take neposredne tožbe dopustne.“

Ker pa so odstopanja od načela pristojnosti sodišča kraja, kjer ima stalno prebivališče toženec, hkrati izjema in jih je treba razlagati ozko, se ne razširjajo na osebe, glede katerih to varstvo ni utemeljeno (sodba Sodišča EU z dne 31. januarja 2018, C-106/17, točka 41; sodba Sodišča EU z dne 20. maja 2021, C-913/19, točka 39). Čeprav za uporabo člena 10 in naslednjih Uredbe št. 1215/2012 sicer praviloma v konkretnem posameznem primeru ni treba presojeti in tehtati strukturne šibkosti oziroma potrebnosti varstva, pa naj neravnotežja v smislu teh določb vsekakor navadno ne bi bilo, če se tožba ne nanaša na zavarovalnico, v razmerju do katere je treba tako zavarovanca kot tudi oškodovanca šteti za šibkejša (sodba Sodišča EU z dne 9. decembra 2021, C-708/20, točka 33).

- 2.5 Tako je mogoče po eni strani ugotoviti abstraktno posplošujoči preizkus potrebnosti varstva v okviru člena 10 in naslednjih Uredbe št. 1215/2012, na podlagi katerega je treba v nekaterih skupinah primerov – in znotraj teh skupin potem neodvisno od konkretne šibkosti oziroma potrebnosti varstva v razmerju do tožene zavarovalnice – potrebnosti varstva pritrditi (in sicer v primeru subrogacije po zakonu pri dedičih ali delodajalcih) ali pa jo zanikati (in sicer pri nosilcih socialnega zavarovanja ali poklicnih prevzemnikih terjatev v zavarovalništvu). Po drugi strani pa ravno to oblikovanje skupin primerov nakazuje, da je mogoče s tipizirano obravnavo zadostno upoštevati zahtevo po predvidljivosti, kot je določena v uvodni izjavi 15, hkrati pa tudi spoštovati naravo izjeme.

Zato je OLG Koblenz (višje deželno sodišče v Koblenzu) v sodbi z dne 15. oktobra 2021 (številka zadeve 12 U 1528/11) zanikalo pristojnost za obravnavo tožb zvezne dežele države članice na podlagi določb člena 9(1)(b), člena 11(2) stare različice Uredbe št. 1215/2012 – ki so glede tega vsebinsko enake določbam člena 11(1)(b), člena 13(2) Uredbe št. 1215/2012 – in v obrazložitvi navedlo, da dežela Zvezne republike Nemčije v razmerju do zavarovalnice, pri kateri se zavaruje avtomobilska odgovornost, ni šibkejša ali pravno manj izkušena in da je njen položaj mogoče primerjati s položajem nosilca socialnega zavarovanja.

Nasprotno je Sodišče Evropske unije v sodbi, ki je bila že navedena zgoraj (z dne 20. julija 2017, C-340/16), pritrdilo pristojnosti za obravnavo tožb, ki jih vloži nosilec bolnišnic, ki je oseba javnega prava, kot javni delodajalec po subrogaciji po zakonu, zaradi nadaljevanja izplačevanja plače svojemu delavcu; vendar oseba javnega prava, ki je bila tožeča stranka v tisti zadevi, ni bila niti zvezna dežela, kaj šele država članica Evropske unije, ravno za merilo položaja subjekta mednarodnega prava pa se zdi, da ga je mogoče

ugotoviti dovolj abstraktno, da se lahko zadosti zahtevi po predvidljivosti glede pristojnosti.

3. Glede na navedeno je za odločitev o pritožbi tožeče stranke osrednjega pomena, ali je mogoče člen 11(1)(b), člen 13(2) Uredbe št. 1215/2012, kljub temu da imata naravo izjeme, razlagati tako, da tudi država članica Evropske unije kot delodajalka, ki je še naprej izplačevala plačo svoji javni uslužbenki v obdobju, ko je bila ta zaradi prometne nesreče (začasno) nezmožna za delo, in na katero so prešle terjatve te javne uslužbenke do zavarovalnice s sedežem v drugi državi članici, pri kateri je bilo sklenjeno zavarovanje avtomobilske odgovornosti za vozilo, ki je bilo udeleženo v tej nesreči, lahko kot „oškodovanka“ v smislu navedene določbe toži to zavarovalnico pred sodiščem v državi stalnega prebivališča delovno nezmožne javne uslužbenke, če je taka neposredna tožba dopustna. To pomeni, da je predmet spora med strankama razlaga uredbe, ki je osrednjega pomena za odločitev o pritožbi.

Zato je treba Sodišču Evropske unije na podlagi člena 267 PDEU predložiti vprašanje za predhodno odločanje o razlagi, ki je navedeno v točki 2 izreka.

[...] (ni prevedeno)

DELOVNI DOKUMENT